Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 2. 1993, sp. zn. 5 Tz 130/92, ECLI:CZ:VSPH:1993:5.TZ.130.1992.1

Číslo: 50/1993

Právní věta:

Dovoz a prodej audiokazet, na nichž byl přehrán z kompaktních desek (CD) mezinárodní repertoár bez souhlasu nositelů autorských a příbuzných práv, je trestným činem porušování autorského práva podle § 152 tr. zák., jednal-li pachatel úmyslně. Při nedostatku úmyslu může jít o přestupek podle § 32 odst. 1 písm. b) zák. ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích (ve znění zákonů jej měnících a doplňujících, úplné znění č. 124/1993 Sb.).

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 26.02.1993

Spisová značka: 5 Tz 130/92

Číslo rozhodnutí: 50

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

Předpisy: 140/1961 Sb. § 152 200/1990 Sb. § 32 odst. 1 písm. b)

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČR, Vrchní soud v Praze zrušil usnesení okresního prokurátora v Trutnově z 25. června 1992 sp. zn. Pv 333/92 a tomuto orgánu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Pravomocným usnesením ze dne 14. 2. 1992 ČVS OOP 1/92 zahájil vyhledavatel Policie České republiky Obvodního oddělení v Hostinném podle § 160 odst. 1 tr. ř. trestní stíhání a téhož dne podle § 169 písm. a) tr. ř. sdělil obvinění B. E. pro trestný čin porušování autorského práva podle § 152 tr. zák. Trestné činnosti se podle výroku usnesení měl obviněný B. E. dopustit tím, že v době od 28. dubna 1991 do 31. prosince 1991 v Hostinném, okres Trutnov a jinde jako soukromý podnikatel prodával magnetofonové kazety, aniž byla uhrazena autorská práva a honoráře za ně, v celkovém počtu nejméně 2400 ks. Po skončení přípravného řízení okresní prokurátor v Trutnově svým usnesením ze dne 25. 6. 1992 sp. zn. Pv 333/92 trestní stíhání obviněného B. E. podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. zastavil s tím, že uvedený skutek není trestným činem a není důvod k postoupení věci.

Generální prokurátor České republiky podal dne 16. prosince 1992, tedy ve lhůtě šesti měsíců uvedené v § 272 tr. ř., stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného B. E. Uvádí v ní, že okresní prokurátor náležitě neobjasnil všechny rozhodné okolnosti týkající se subjektivní stránky trestného činu porušování autorského práva podle § 152 tr. zák., a proto napadené usnesení není v souladu se zákonem. Podle stížnosti pro porušení zákona dosud shromážděné důkazy v přípravném řízení měly být doplněny výslechem odpovědné osoby firmy SALOME v Hradci Králové o všech okolnostech sjednání hospodářské smlouvy s obviněným E., zejména pokud jde o zabezpečení autorských práv. Dále bylo zapotřebí ověřit u orgánů celní správy, zda tyto orgány při výkonu své pravomoci rovněž kontrolují dodržování autorského zákona; řízení mělo být doplněno i výslechem odpovědného zástupce Mezinárodní federace fonografického průmyslu (IFPI) k tomu, jakým způsobem a vůči komu se tato organizace zaměřovala ve svém úsilí zamezit dalšímu prodeji pirátských kazet v ČSFR. Stížnost pro porušení zákona dále vytýká okresnímu prokurátorovi, že se též nezabýval případným právním posouzením jednání obviněného jako přestupku na úseku kultury podle § 32 odst. 1 písm. b) zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, jehož subjektivní stránka je naplněna i zaviněním z nedbalosti. Podle stížnosti pro porušení zákona napadeným usnesením byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 152 tr. zák. Generální prokurátor České republiky proto navrhl, aby Vrchní soud v Praze vyslovil vytýkané porušení zákona, aby zrušil napadené usnesení a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Vrchní soud v Praze podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo a dospěl k těmto závěrům:

Okresní prokurátor odůvodnil napadené usnesení tím, že obviněnému byl shromážděnými důkazy prokázán prodej výše uvedených nahraných audiokazet, které si za tím účelem opatřil v rámci svého živnostenského oprávnění. Trestný čin porušování autorského práva podle § 152 tr. zák. je trestným činem úmyslným a z provedených důkazů nebylo možno dovodit, že obviněný autorská práva porušoval úmyslně. Podle prokurátora obviněný měl k dispozici potvrzení, že autorská práva jsou zaručena smlouvou mezi zahraničním dodavatelem a firmami, od nichž kazety nakoupil, a to SALOME v Hradci Králové a firmy AMPEX v Polsku, odkud kazety po řádném proclení dovezla jeho matka H. J. Pokud jde o firmu AMPEX, z jejího prohlášení vyplývá, že kazety, které dále prodávala, odebírala od firmy BRAWO, která hradí autorské poplatky. Ve spise je založena kopie smlouvy mezi polskou autorskou organizací ZAIKS a fonografickým závodem BRAWO, ze které vyplývá, že ZAIKS poskytuje firmě BRAWO nevýlučné právo k multifikování skladeb na magnetofonových kazetách ze svého repertoáru za účelem maloobchodního prodeje a ve smlouvě se hovoří i o placení autorských odměn, které odběratel licence (fa BRAWO) platí na příslušná konta Spolku autorů ZAIKS. Z odborného vyjádření Mezinárodní organizace fonografického průmyslu IFPI Praha vyplývá, že citovaná smlouva může mít právní význam pouze pro subjekty v Polské republice. Neplatí proto na území ČSFR a proto ten, kdo do ČSFR dováží a zde prodává polské kazety, které byly vyrobeny bez souhlasu původního výrobce, porušuje autorský zákon (úplné znění vyhlášeno pod č. 247/1990 Sb., dále jen autorský zákon), a zvláště tzv. Fonografickou smlouvu (vyhl. FMZV č. 32/1985 Sb.). Z toho okresní prokurátor v Trutnově dovodil, že na našem území byly sice prodávány tzv. pirátské kazety, avšak obviněný E. tyto kazety nerozmnožoval, ale opatřoval si je za účelem dalšího prodeje, který potom realizoval. Na podkladě shora uvedených smluv, v nichž jsou uvedena i čísla kont, na které firmy poplatky hradí, a po provedeném řádném celním odbavení podle názoru okresního prokurátora nelze dovodit, že obviněný byl přesvědčen, že jeho činnost je v rozporu s autorským zákonem a nemohl se proto dopustit úmyslného trestného činu podle § 152 tr. zák. Vzhledem k nedostatku subjektivní stránky skutkové podstaty tohoto trestného činu podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř., trestní stíhání zastavil.

Tyto skutkové a právní závěry okresního prokurátora v napadeném usnesení nevycházejí z úplného objasnění a zhodnocení všech rozhodných okolností.

Podle § 152 tr. zák. trestného činu porušování autorského práva se dopustí, kdo s dílem, které je předmětem autorského práva nebo práva příbuzného právu autorskému, neoprávněně nakládá způsobem, který přísluší autoru, nebo jinému nositeli autorského práva nebo práva příbuzného právu autorskému. Okresní prokurátor neprovedl všechny nezbytné důkazy k objasnění skutkového stavu v otázce, zda došlo k naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty v úvahu připadajícího trestného činu.

Z odborného vyjádření Mezinárodní federace fonografického průmyslu IFPI vyplývá, že audiokazety prodávané obviněným E. jsou polské výroby a představují mezinárodní repertoár, který byl přehrán z CD bez souhlasu držitelů práv, a poté byly kazety vyvezeny do ČSFR. Dovozem polských kazet, obsahujících tak zvané pirátské nahrávky, byl porušen autorský zákon, zejména v ustanovení § 45 odst. 2 písm. b), dále Úmluva o ochraně výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému rozmnožování jejich zvukových záznamů publikovaná vyhl. FMZV č. 32/1985 Sb. , která v čl. 2 stanoví, že "každý smluvní stát se zavazuje chránit výrobce zvukových záznamů, kteří jsou příslušníky jiného členského státu, proti zhotovování snímků bez souhlasu výrobce a proti dovozu takových snímků, pokud se takové zhotovování nebo dovoz uskutečňuje pro účely veřejného rozšiřování, jakož i proti veřejnému rozšiřování těchto snímků". Podle tohoto odborného vyjádření dovozem a šířením polských kazet na území ČSFR jde o porušení zákonů ČSFR, přičemž vzhledem k jejich rozsáhlosti jde o činnost zvláště nebezpečnou.

I když uvedené vyjádření hodnotí právní otázky, jejichž posuzování přísluší orgánům činným v trestním řízení, je možno z něj vycházet při závěru, že kazety byly přehrány z CD bez souhlasu držitelů práv příbuzných právům autorským. Dovoz a prodej kazet za těchto okolností porušuje práva výrobce zvukového záznamu ve smyslu § 152 tr. zák. Podle § 45 odst. 2 písm. b) autorského zákona, je totiž třeba souhlasu výrobce zvukových záznamů k pořízení rozmnožení zvukového záznamu pro jinou než vlastní osobní potřebu. To znamená, že nejen činnost záležející v přenesení zvukového snímku, jenž je předmětem práv příbuzných právům autorským, na nenahraný nosič, ale i činnost, jíž je přenesený snímek rozšiřován, je výkonem práva, který přísluší nositeli autorského práva a práva příbuzného právu autorskému. Tento výklad je v souladu se shora citovaným závazkem České republiky, vyplývajícím z mezinárodní smlouvy, uveřejněné vyhláškou č. 32/1985 Sb.

Je možno přisvědčit stížnosti pro porušení zákona, že po objektivní stránce došlo k naplnění skutkové podstaty trestného činu porušování autorského práva podle § 152 tr. zák. Bylo proto zapotřebí důsledně objasnit všechny okolnosti případu, pokud jde o subjektivní stránku tohoto trestného činu. Podle § 4 tr. zák. trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel a) chtěl způsobem v tomto zákoně uvedeným, porušit nebo ohrozit zájem, chráněný tímto zákonem, nebo b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.

Obviněný E. při výslechu odmítl vypovídat, obdobně odmítla vypovídat i jeho matka H. J., která podle zjištění část odprodaných kazet dovezla z Polské republiky. Ze svědeckých výpovědí osob, kterým byly kazety obviněným prodány, vyplývá, že obviněný na jejich dotaz je ubezpečoval, že se nemusí ničeho obávat při prodeji kazet, přičemž některým z nich ukazoval doklady polsky psané s tím, že autorská práva jsou zabezpečena. Ze spisu rovněž vyplývá, že obhájkyně obviněného v záznamu o prostudování vyhledávacího spisu uvedla, že kazety nedovezl obviněný E., pouze je prodával, resp. zprostředkoval jejich prodej; na to všechno měl k dispozici písemnou orazítkovanou licenční smlouvu a byl proto přesvědčen, že autorská práva jsou zaplacena a smlouva nic takového nezakazovala. V tomto směru lze poukázat na hospodářskou smlouvu mezi obviněným a firmou SALOME z Hradce Králové, založenou ve spise. V ní je stanoveno, že autorská práva k audiokazetám zaručená smlouvou mezi firmou SALOME a zahraničním dodavatelem jsou uhrazena. Toto znění smlouvy je však v příkrém rozporu s odborným vyjádřením Mezinárodní federace fonografického průmyslu IFPI, podle něhož dovozem těchto polských pirátských kazet dochází k porušení autorského zákona, o čemž jsou dovozci informováni. Vzhledem ke shora uvedenému bylo proto povinností vyhledávacího orgánu

vyslechnout odpovědné osoby firmy SALOME v Hradci Králové o všech okolnostech sjednání hospodářské smlouvy s obviněným, zejména pokud jde o zabezpečení ochrany autorských práv, když právě tato okolnost uvedená ve smlouvě je v příkrém rozporu se současným právním stavem, případně jakým způsobem byl obviněný při uzavírání předmětné smlouvy v tomto bodě informován.

Bylo nutno rovněž přihlédnout k tomu, že předložená potvrzení firmy BRAWO a AMPEX nepotvrzují postoupení licence od původního vydavatele, přičemž podle zjištění IFPI právě firma BRAWO v Polské republice je jednou z těch firem, které audiokazety s nahrávkami mezinárodního repertoáru, pořízené přehráním z kompaktních desek (CD) na magnetofonové kazety dodávaly do bývalé ČSFR.

Vzhledem k dokladu o celním řízení je zapotřebí prověřit u orgánů celní správy, zda v rámci celního řízení u nahraných audiokazet polské výroby bylo rovněž v rozhodné době kontrolováno dodržování autorského zákona, když v položce 23 celního dokladu z 23. 5. 1991 je potvrzení, že "dovoz se uskutečňuje v souladu s platnými předpisy".

Z odborného vyjádření IFPI rovněž vyplývá, že tato federace podnikla řadu kroků k zamezení dalšího prodeje tohoto zboží v bývalé ČSFR. Bylo proto zapotřebí zjistit, např. výslechem odpovědného zástupce této organizace, jakým způsobem a vůči komu byly a nadále jsou tyto kroky, popř. opatření, realizovány s cílem zamezit další prodej tohoto zboží v bývalé ČSFR a nyní v České republice. Teprve po objasnění shora uvedených okolností bylo možno odpovědně a objektivně posoudit, zda byla naplněna i subjektivní stránka trestného činu porušování autorského práva podle § 152 tr. zák., zejména formou úmyslu nepřímého podle § 4 písm. b) tr. zák.

Porušení zákona se okresní prokurátor v Trutnově dopustil i tím, že se nezabýval příp. posouzením jednání obviněného E. jako přestupku na úseku kultury podle § 32 odst. 1 písm. b) zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Pokud jde o zavinění, při jehož aplikaci ve smyslu § 3 cit. zák. k odpovědnosti za přestupek postačilo i zavinění z nedbalosti. Vzhledem k ustanovení § 20 cit. zák. však tento přestupek nelze projednat, uplynulli od jeho spáchání jeden rok, což v daném případě bylo dnem 31. 12. 1992.

Z uvedeného vyplývá, že napadeným usnesením okresního prokurátora v Trutnově a v řízení, které mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. ve prospěch obviněného E.

Vrchní soud v Praze proto z těchto důvodů podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil zjištěné porušení zákona a za splnění podmínek stanovených v § 272 tr. ř. podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení okresního prokurátora v Trutnově. Zároveň byla zrušena také všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a to včetně usnesení krajského prokurátora v Hradci Králové ze dne 25. srpna 1992 sp. zn. Kn 241/92. Podle § 270 odst. 1 tr. ř. bylo přikázáno okresnímu prokurátorovi v Trutnově, aby věc znovu projednal a rozhodl.